אישים באגרות הראי"ה

הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג

רבה הראשי של אירלנד, ואחרי הרב קוק הרב הראשי לארץ ישראל ולמדינת ישראל · תרמ"ט–תשי"ט (1888–1959)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג נולד בכ"ח בכסלו תרמ"ט (1888) בלומז'ה שבפולין. בילדותו עברה המשפחה לאנגליה, שם כיהן אביו, הרב יואל לייב הרצוג, ברבנות בלידס, ואחר כך לצרפת. בשנת תרס"ח (1908) הוסמך לרבנות בידי הרב יוסף שלופר, הרב מאיר שמחה הכהן מדווינסק והרידב"ז. במקביל למד באוניברסיטאות לידס, לונדון והסורבון, ובשנת תרע"ד (1914) קיבל תואר דוקטור מאוניברסיטת לונדון על מחקרו על התכלת.

משנת תרע"ה (1915) כיהן הרב הרצוג ברבנות באירלנד: תחילה בבלפסט, אחר כך בדבלין, ומשנת תרפ"ה (1925) כרבה הראשי של יהדות אירלנד. אחרי פטירת הרב קוק נבחר בי"ז בכסלו תרצ"ז (1936) לרב הראשי לארץ ישראל, ועמד בתפקיד גם אחרי קום המדינה. בימי השואה פעל להצלת יהודים, ואחריה להחזרת ילדים יהודים שהוסתרו במנזרים. הרב הרצוג חיבר את שו"ת 'היכל יצחק', ייסד את המכון שנקרא אחר כך 'יד הרב הרצוג', ובידו נוסחה התפילה לשלום המדינה. נפטר בי"ט בתמוז תשי"ט (1959). בנו חיים היה לימים נשיא המדינה.

הרב קוק על הרב הרצוג

שתי אגרות של הרב קוק נשלחו אל הרב הרצוג, כשהיה ברבנות בדבלין, ושתיהן עוסקות בעזרה למוסדות התורה ולתלמידי החכמים בירושלים, שהרב הרצוג היה צינור לה מאירלנד.

באגרת משבט תרפ"א הרב קוק מאשר שתרומת יורשי מנוח לישיבת 'תורת חיים' שבעיר העתיקה "נמסרה לנכון לתעודתה", ומצרף קבלה. באותה אגרת הרב קוק משיב בעניין סכסוך כספי בין ר' ש' עפשטיין ובין כולל סלונים בירושלים, על שכר דירה שהדיירים לא שילמו, ומזכיר לרב הרצוג נדיב שרצה להקדיש מאתיים לירות, "שהפירות יהיו מקדשים למצטיינים בתלמידי הישיבות דפעה"ק". הרב קוק מציע שיוסיפו על הסכום, או שהקרן עצמה תחולק כפרסים, "תהי' מזה כדי תועלת רצויה" (כרך ד', אגרת אפד).

כעבור ארבע שנים, באדר תרפ"ה, שלח הרב הרצוג המחאה לטובת המקובל ר' ש"א בירושלים. הרב קוק מצרף קבלה, וכותב: "גדולה היא החובה הקדושה להשתדל לטובת האי גברא רבא יקירא וקדישא", כי דוחק הציבור בארץ ישראל ובתלמידי החכמים שבה "אין לשער". הרב קוק מבקש מן הרב הרצוג לעורר את עירו ואת מדינתו לעזרת הישיבה המרכזית העולמית (ראו בפרשת יסוד הישיבה המרכזית העולמית), שהולכת ומתפתחת, ושהרב א' בורשטיין הצטרף עתה למוריה, "על הכלכלה ועל הבנין" (כרך ד', אגרת ארצח).

האגרות קצרות ועסקיות, אבל התארים שבפתיחתן מעידים על ההערכה: "החכם השלם בתורה ויראה טהורה" (כרך ד', אגרת אפד), ו"הגאון המובהק אוצר נחמד לתוי"ר צדיק ונשגב" (כרך ד', אגרת

ארצח). כעבור שנים, אחרי פטירת הרב קוק, נבחר הרב הרצוג לרשת את מקומו כרב הראשי לארץ ישראל.

הרב שלמה אבינר על הרב הרצוג

בימי מלחמת העולם השנייה שהה הרב הרצוג באמריקה, וכשהנאצים כמעט הגיעו לשערי הארץ החליט לחזור. הנשיא רוזוולט לחץ עליו להישאר, והרב הרצוג השיב: "מקובלנו שיהיו רק שתי חורבנות, חרבן שלישי לא יהיה"! (מקור: גאולה נצחית (אבינרפדיה))

הרב הראשי לישראל הוא "המרא דאתרא דארץ ישראל, שחייבים להקשיב לו", "כמו שהרה"ג הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל היה מדפיס על נייר המכתבים שלו: ראש הרבנים לישראל". (מקור: רב ראשי ורבני חו"ל (אבינרפדיה))

פעם נשאל הרב הרצוג איך בנו חיים, שהיה אחר כך נשיא המדינה, עזב את הדת, הרי התפוח לא נופל רחוק מן העץ. השיב: "זה אמור כאשר נושבת רוח מצויה, אך כאשר נושבת רוח שאינה מצויה, התפוח יכול ליפול רחוק". (מקור: יחס לבנים עוזבי תורה (אבינרפדיה))

האגרות

כרך ד', אגרת אפד: להרב הרצוג: אישור על תרומה לישיבת 'תורת חיים', ייפוי כוח בסכסוך עם כולל סלונים, ותזכורת על נדיב שרצה להקדיש סכום לפרסים לתלמידים מצטיינים.

"שהפירות יהיו מקדשים למצטיינים בתלמידי הישיבות דפעה"ק"

כרך ד', אגרת ארצח: להרב הרצוג, רב דבלין: קבלה על המחאה למקובל ר' ש"א, ובקשה לעזרה לישיבה המרכזית, לכלכלתה ולבניינה.

"יהי' נא מעירו וממדינתו לעזור לנו בדבר יסודה של הישיבה המרכזית"

ראו גם

על הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג (המכלול). (הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג)

כל האגרות בנושא "צדקה, כספים ותמיכה". (לדף הנושא)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב הרצוג, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אפד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרפ"א **נמען:** הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג

תרומת יורשי מנוח לישיבת 'תורת חיים' נמסרה, והקבלה מצורפת. בסכסוך בין ר' ש' עפשטיין לכולל סלונים: עליו לשלוח ייפוי כוח למי שידון בשמו נגד הדיירים החייבים שכר דירה, ומוטב שיבוא בעצמו. הרב קוק מזכיר את הנדיב שרצה להקדיש מאתיים לירה לפרסים למצטיינים בישיבות, ושואל אם יוסיפו על הסכום.

עיקרי הדברים

- תרומה ל'תורת חיים'.
- סכסוך שכר דירה.
- קרן פרסים לתלמידים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. יום י"ט לחדש שבט תרפ"א[2]

שלו'[3] וישע רב, לכבוד ידי"נ[4] הרב הגאון המפורסם, החכם השלם בתורה ויראה טהורה, מוה"ר[5] יצחק אייזק הלוי ד"ר[6] הרצג [הרב ד"ר יצחק אייזיק הלוי הרצוג, אז רבה של בלפסט ולאחר מכן הרב הראשי של אירלנד ושל ארץ ישראל] שליט"א[7],

בכט"ס[8], וכא"ל[9] שוי"ר[10]. אחדשה"ט[11] באה"ר[12] יקרתו דמר הגיעני לנכון. בצרוף נדבת הקדש של יורשי המנוח ז"ל[13] לישיבת "תורת-חיים" [ישיבה בעיר העתיקה בירושלים] בקדש, אשר נמסרה לנכון לתעודתה, ורצוף בזה, נמצא "קבלה" בעד הנדיבים הנ"ל[14]. אודות הסכסוך שבין הר"ש[15] עפשטיין ממחנ"ק[16], והכולל סלונים בפעה"ק[17]. מובן הדבר, שאם הר"ש עפשטין רוצה שיעסקו בדבר למענו, בפעה"ק אז הוא צריך לשלוח כח והרשאה כדת למי שהוא לדון למענו, עם גרי-החצר, שחייבים בעד משך השנים, שכר-דירה, ואז אראה שיזדקקון לזה, המשרד-הרבנות בפעיה"ק[18] ת"ו[19], ובכל-אופן אם הי'[20] יכול הבע"ד[21] בעצמו, לבא לארה"ק[22], הי' פועל יותר, להוציא מיד השכנים, את תביעתו, שנאכלה כבר. וראיתי בזה להזכיר לכת"ר[23], ע"ד[24] מה שהודיע לי מכבר, מנדיב א' שרוצה להקציע סכום של מאתים לי"ש[25], שהפירות יהיו מקדשים למצטינים בתלמידי הישיבות דפעה"ק[26], ואז כתבתי לכת"ר, בהיות שיוסיפו על הסכום הזה, אם שהקרן בעצמו יתחלק בתור פרסים למצטינים, תהי'[27] מזה כדי תועלת רצויה. ועל דברי ההם עוד לא קבלתי תשובה מכת"ר[28], ע"כ[29] הנני בזה להזכיר את כי'[30] אדות זה.

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
3. שלו' - שלום
4. ידי"נ - ידיד נפשי
5. מוה"ר - מורנו הרב רבי

6. ד"ר – דוקטור
7. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. בכט"ס – בכל טוב סלה
9. וכא"ל – וכל אשר לו
10. שוי"ר – שלום וישע רב
11. אחדשה"ט – אחרי דרישת שלומו הטוב
12. באה"ר – באהבה רבה
13. ז"ל – זכרונו לברכה
14. הנ"ל – הנזכר לעיל
15. הר"ש – הרב רבי שם שמתחיל באות ש (כגון שמואל / שלמה / שמעון / שמחה / שאול) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
16. ממחנ"ק – ממחנה קודש
17. בפעה"ק – בפה עיר הקודש
18. בפעיה"ק – בפה עיר הקודש
19. ת"ו – תבנה ותכונן
20. הי' – היה
21. הבע"ד – הבעל דבר
22. לארה"ק – לארץ הקודש
23. לכת"ר – לכבוד תורתו
24. ע"ד – על דבר
25. לי"ש – לירות שטרלינג
26. דפעה"ק – דפה עיר הקודש
27. תהי' – תהיה
28. מכת"ר – מכבוד תורתו
29. ע"כ – על כן
30. כ' – כבוד

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארצח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: א' דראש חודש אדר תרפ"ה **נמען:** הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, רב דבלין

הצ'ק עבור המקובל הרב ש"א התקבל, והקבלה מצורפת. יש חובה לעזור לו, כי דוחק הציבור בירושלים ובתלמידי החכמים בה גדול. הרב קוק מבקש עזרה לישיבה המרכזית, שאליה צורף עתה הרב א' בורשטיין, ולכלכלה ולבניין.

עיקרי הדברים

- כסף למקובל.
- דוחק הציבור.
- הישיבה המרכזית והרב בורשטיין.

נוסח האגרת עם ביאור

א' ר"ח אדר ה'

שלו'[1] וברכה מקודש לכבוד ידי"ע[2] הגאון המובהק אוצר נחמד לתוי"ר[3] צדיק ונשגב כקש"ת[4] מו"ה[5] יצחק אייזיק הלוי ד"ר[6] הערצאג [הרב הרצוג, אז הרב הראשי של אירלנד בדבלין; ראו (כרך ד', אגרת אפד)] שליט"א[7]

הגאבד"ק[8] דובלין והמדינה יצ"ו[9] וכל משפחתו היקרה שוי"ר[10] אחדשה"ט[11] באה"ר[12] בשמחת לב קבלתי את אגרתו החמודה עם הטשיק בעד כ"ק[13] אהובנו הגה"צ[14] המקובל מוהרש"א[15] [ככל הנראה הרב שלמה אלישיב, בעל "לשם שבו ואחלמה"] שליט"א, ולוטה בזה הקבלה. מפני טרדותי המרובות מוכרח אני לקצר ואומר עם הספר עוד הפעם שגדולה היא החובה הקדושה להשתדל לטובת האי גברא רבא יקירא וקדישא שליט"א, ובעוה"ר[16] דוחקא דציבורא של א"י[17] בכלל ושל עיה"ק[18] ת"ו[19] בפרט, ות"ח[20] קדושים וטהורים שבתוכה אין לשער, ד' ירחם את שאר עמו יושב אדמת הקודש. מדי דברי אעיר את לב הדר"ג[21] שליט"א, יהי'[22] נא מעירו וממדינתו לעזור לנו בדבר יסודה של הישיבה המרכזית, שהולכת היא תהל"י[23] ומתפתחת.

כעת קבלנו לתוכה את כבוד הגאון מוהר"א[24] בורשטיין [ראו (כרך ד', אגרת ארפט)] שליט"א, נוסף על כחות ההוראה הקודמים. נקוה להשי"ת[25] שהענין יגדל באדירות קודש לרומם קדושת תוה"ק[26] באה"ק[27]. אחלי אדוני מר שליט"א לבא לעזרת הקודש על הכלכלה ועל הבנין, שהננו מקוים לגשת לעבודתו בעה"י[28].

והנני בזה חותם בברכה מקודש ידי"ע דוש"ת[29] באה"ר

אברהם יצחק ה"ק

1. שלו' - שלום
2. ידי"ע - ידידו עוז
3. לתוי"ר - לתורה ויראה

4. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
5. מו"ה - מורנו הרב
6. ד"ר - דוקטור
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
9. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
10. שוי"ר - שלום וישע רב
11. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12. באה"ר - באהבה רבה
13. כ"ק - כבוד קדושת
14. הגה"צ - הגאון הצדיק
15. מוהרש"א - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, א (למשל: שמואל + אברהם) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
16. ובעוה"ר - ובעוונותינו הרבים
17. א"י - ארץ ישראל
18. עיה"ק - עיר הקודש
19. ת"ו - תבנה ותכונן
20. ות"ח - ותלמידי חכמים
21. הדר"ג - הדרת גאונו
22. יהי' - יהיה
23. תהל"י - תהלה לא-ל יתברך
24. מוהר"א - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
25. להשי"ת - להשם יתברך
26. תוה"ק - תורתנו הקדושה
27. באה"ק - בארץ הקודש
28. בעה"י - בעזרת השם יתברך
29. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו